

AKADEMIA MUZYCZNA W KRAKOWIE

Nazwa przedmiotu: Gra liturgiczna			Kod przedmiotu: II / I / S I / 17
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot: WYDZIAŁ INSTRUMENTALNY			Data 1.10.2019
Nazwa kierunku: INSTRUMENTALISTYKA			
Forma studiów: STACJONARNE	Profil kształcenia: Ogólnoakademicki	Status przedmiotu: Kierunkowy / obowiązkowy	
Specjalność: gra na organach		Rok / semestr: I / 1-2	
Języki nauczania przedmiotu:	Forma zajęć: Indywidualne	Rodzaj zajęć: ĆWICZENIA	Wymiar zajęć: 30
Koordynator przedmiotu	prof. dr hab. Dariusz Bąkowski-Kois		
Prowadzący zajęcia	dr hab. Marek Stefański		
Cele przedmiotu	<p>Celem dydaktycznym cyklu nauczania jest zdobycie przez studenta wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, umożliwiających samodzielne wykonywanie czynności przynależnych organiście podczas nabożeństw kościelnych. Zdobyte w toku nauczania kwalifikacje dotyczą w szczególności zadań organisty w obrzędowości rzymsko-katolickiej oraz odnoszą się do praktyki muzycznej, realizowanej w kościołach wywodzących się z nurtu Reformacji. Po odbyciu cyklu nauczania student posiada wiedzę w zakresie historii muzyki kościelnej oraz praktyki wykonawczej w zakresie polskich śpiewów kościelnych w liturgii (msza i officium). Celem nauczania jest także uświadomienie studentowi wzajemnych związków literatury organowej i muzyki kościelnej (rzymskokatolickiej i reformowanej) na przestrzeni dziejów oraz konsolidacja odtwórstwa literatury muzycznej z praktyką liturgiczną, sztuką improwizacji i umiejętnością akompaniamentu, w praktyce instrumentalnej absolwenta.</p>		
Wymagania wstępne	Kurs harmonii w zakresie szkoły średniej oraz zgodnie z siatką godzin studiów I st. dla Wydziału instrumentalnego, specjalność organy.		
	Symbol efektu	EFEKTY UCZENIA SIĘ	Odniesienie efektów do PRK
Wiedza (W)	Ins1aK_W01	zna podstawowe zasady dotyczące realizacji prac artystycznych oraz zasady dotyczące środków ekspresji i umiejętności warsztatowych	P6S_WG
	Ins1aK_W02	zna podstawowy repertuar związany ze swoją specjalnością oraz podstawową terminologię muzyczną	P6S_WG

Ins1aK_W03	zna i rozumie podstawowe linie rozwojowe w historii muzyki oraz orientuje się w dotyczącym tej problematyki piśmiennictwie, a także zna style i gatunki muzyczne wraz z reprezentatywnymi dla nich dziełami oraz związane z nimi tradycje wykonawcze	P6S_WG
Ins1aK_W04	zna kontekst języka harmonicznego poszczególnych epok i stylów	P6S_WG
Ins1aK_W05	zna reguły kontrapunktu różnych epok, ze szczególnym uwzględnieniem stylu szesnasto- i siedemnastowiecznego (dotyczy wybranych specjalności);	P6S_WG
Ins1aK_W06	zna zasady realizacji <i>basso continuo</i> w oparciu o bas cyfrowany i niecyfrowany (dotyczy wybranych specjalności)	P6S_WG
Ins1aK_W07	zna trendy rozwojowe dziedziny instrumentalistyka właściwe dla studiowanej specjalności	P6S_WG
Ins1aK_W08	zna główny zakres wzorców leżących u podstaw improwizacji (dotyczy wybranych specjalności)	P6S_WG
Ins1aK_W09	zna budowę, sposób funkcjonowania i rozwój historyczny instrumentu związanego z jego specjalnością, a także orientuje się w dotyczącej go problematyce technologicznej	P6S_WG

	Ins1aK_W10	jest świadomy powiązań i zależności pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi elementami programu kształcenia	P6S_WG
Umiejętności (U)	Ins1aK_U01	potrafi opracowywać i realizować własne koncepcje artystyczne oraz dysponuje środkami niezbędnymi do ich realizacji	P6S_UW
	Ins1aK_U02	posiada podstawowe umiejętności do interpretacji związanego z jego specjalnością reprezentatywnego repertuaru w różnych stylach	P6S_UW
	Ins1aK_U03	przyswoił sobie prawidłową postawę oraz technikę (techniki) gry na instrumencie i potrafi operować aparatem gry w sposób efektywny	P6S_UU P6S_UW
	Ins1aK_U04	opanował metody efektywnego ćwiczenia i umie pracować w znacznym zakresie samodzielnie	P6S_UU P6S_UW
	Ins1aK_U07	osiągnął taką biegłość w czytaniu nut, że czytając a vista rozumie muzykę, a podczas przygotowania dzieła muzycznego korzysta z tej umiejętności w celu przekazania dzieła muzycznego w pełni	P6S_UW
	Ins1aK_U08	osiągnął biegłość w zakresie słuchowego rozpoznawania materiału muzycznego, zapamiętywania go i operowania nim	P6S_UW

Ins1aK_U09	posiada umiejętność słyszenia harmonicznego	P6S_UW
Ins1aK_U10	posiada umiejętność rozumienia i kontrolowania struktur rytmicznych i metrycznych, aspektów wykonawczych, rozpoznawania zjawisk harmonicznym charakterystycznych dla różnych epok oraz tworzenia struktur harmonicznym w poszczególnych stylach (dotyczy wybranych specjalności)	P6S_UW
Ins1aK_U12	umie tworzyć i kształtować muzykę według głównym wzorców leżących u podstaw improwizacji (dotyczy wybranych specjalności)	P6S_UW
Ins1aK_U13	opanował w podstawowym zakresie umiejętność realizacji <i>basso continuo</i> w oparciu o bas cyfrowany i niecyfrowany (dotyczy wybranych specjalności)	P6S_UW
Ins1aK_U15	umie posługiwać się fachową terminologią z zakresu dziedziny muzyki	P6S_UW
Ins1aK_U16	umie realizować własne działania artystyczne oparte na zróżnicowanych stylistycznie koncepcjach wynikających ze swobodnego i niezależnego wykorzystywania wyobraźni, intuicji i emocjonalności	P6S_UW
Ins1aK_U17	posiada podstawowe umiejętności organizacyjne pozwalające na planowanie i realizację zadań związanych z wybraną sferą działalności kulturalnej	P6S_UO

	Ins1aK_U18	posiada podstawowe umiejętności w zakresie oceny dzieła muzycznego	P6S_UW
	Ins1aK_U23	posiada podstawowe umiejętności w zakresie improwizacji bądź kształtowania i tworzenia muzyki poza zapisem nutowym	P6S_UW
	Ins1aK_U24	ma przygotowanie do uczenia w zakresie studiowanego kierunku studiów i specjalności na różnych poziomach edukacji muzycznej	P6Z_UI P6Z_UO P6Z_UN P6Z_UU
	Ins1aK_U25	wykazuje umiejętność praktycznego zastosowania wiedzy dotyczącej podstawowych koncepcji pedagogicznych, dającą kwalifikacje do nauczania w zakresie swej specjalności na poziomie podstawowym edukacji muzycznej (fakultatywnie)	P6Z_UI P6Z_UO P6Z_UN P6Z_UU
Kompetencje społeczne (K)	Ins1aK_K01	potrafi gromadzić, analizować i interpretować potrzebne informacje	P6S_UU P6S_KR
	Ins1aK_K02	realizuje własne koncepcje i działania artystyczne oparte na zróżnicowanej stylistyce - wynikające z wykorzystania wiedzy i wyobraźni twórczej	P6S_KK
	Ins1aK_K03	potrafi organizować pracę własną i zespołową, w ramach realizacji wspólnych zadań i projektów	P6S_KK

Ins1aK_K04	jest zdolny do samooceny i konstruktywnej krytyki w obrębie działań muzycznych, artystycznych oraz w obszarze szeroko pojętej kultury	P6S_KK
Ins1aK_K05	jest zdolny do formułowania własnych sądów i przemyśleń w zakresie tematyki społecznej, naukowej, estetycznej i etycznej oraz umie z nich korzystać we własnej pracy artystycznej	P6S_KO P6S_KR
Ins1aK_K08	adekwatnie promuje i prezentuje własną działalność artystyczną w oparciu o przepisy prawa autorskiego	P6S_WG
Ins1aK_K09	adaptuje się do nowych lub zmiennych okoliczności, które mogą pojawiać się podczas wykonywania pracy artystycznej	P6S_KO P6S_KR
Ins1aK_K10	efektywnie wykorzystuje wyobraźnię, intuicję, twórczą postawę i samodzielne myślenie w obliczu konieczności rozwiązywania problemów	P6S_KK

TREŚCI PROGRAMOWE

Semestr I

Wiedza teoretyczna obejmuje zagadnienia z zakresu:

- historii muzyki kościelnej, począwszy od chorału gregoriańskiego, ze szczególnym uwzględnieniem muzyki instrumentalnej w Kościele oraz roli organisty i kantora w czynnościach liturgicznych w czasach minionych i współcześnie (w konfesji rzymsko-katolickiej oraz w Kościołach luterańskich),
- podstaw liturgiki, zawartych w prawodawstwie liturgicznym ogólnym, krajowym i diecezjalnym, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności doboru i interpretacji śpiewów liturgicznych (mszalnych i officium) zgodnie z cyklem roku liturgicznego (chrystologicznego i hagiograficznego), świąt kościelnych oraz innych okoliczności, także w odniesieniu do komentarzy zawartych w Mszałe Rzymskim i Liturgii Godzin,
- obowiązującego prawodawstwa liturgicznego, dotyczącego muzyki w Kościele Rzymsko-Katolickim, na podstawie XX wiecznych watykańskich dokumentów kościelnych, ze szczególnym uwzględnieniem literatury posoborowej,
- znajomości treści Śpiewnika Kościelnego ks. Jana Siedleckiego i innych, dopuszczonych do użytku polskich śpiewników kościelnych,
- zasad współpracy organisty z celebransem, kantorem, chórem, scholą oraz wiernymi w czasie liturgii mszalnej i officium,
- doboru do wykonań koncertowych w kościele literatury muzycznej – organowej, chóralnej, kameralnej, oratoryjnej.

Umiejętności praktyczne obejmują zagadnienia z zakresu:

- umiejętność stosowania właściwej rejestracji organowej do akompaniamentu liturgicznego oraz form improwizowanych,
- umiejętność krytycznej oceny dostępnych śpiewników kościelnych i opracowań harmonizacji pieśni kościelnych,
- organowej interpretacji zharmonizowanych polskich pieśni kościelnych, zawartych w dopuszczonych do użytku wydawnictwach branżowych,
- samodzielnej organowej czterogłosowej harmonizacji i tworzenia akompaniamentu organowego do polskich pieśni kościelnych, na podstawie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, zdobytych podczas nauki harmonii w zakresie szkoły średniej oraz kursów akademickich,
- umiejętności rozpoznania i odpowiedniego harmonizowania melodii modalnych, znajdujących się w polskim repertuarze śpiewów kościelnych,
- umiejętności harmonizowania i tworzenia organowych akompaniamentów do dialogów mszalnych, ze szczególnym uwzględnieniem swobodnego poruszania się we wszystkich tonacjach, na podstawie umiejętności zdobytych podczas nauki kształcenia słuchu i harmonii w zakresie szkoły średniej oraz kursów akademickich,
- umiejętności umiejscowienia chorałów luteranckich w przebiegu roku liturgicznego oraz w liturgii, ze względu na ich treść (również w odniesieniu do literatury organowej),
- umiejętności odnajdywania całościowych i częściowych cytatów z literatury chorału gregoriańskiego, zawartych w polskich pieśniach kościelnych.

Semestr II

Wiedza teoretyczna obejmuje zagadnienia z zakresu:

- doboru do wykonań koncertowych w kościele literatury muzycznej – organowej, chóralnej, kameralnej, oratoryjnej
- wybranych zagadnień z prawodawstwa muzyki kościelnej w Kościołach luteranckich,
- budowy skal kościelnych i zasad harmonizowania melodii modalnych,
- repertuaru chorału gregoriańskiego, zawartego w Liber usualis, z podziałem na formy mszalne oraz officium według cyklu chrystologicznego i hagiograficznego; umiejętność odnajdywania poszczególnych śpiewów w Liber usualis oraz odpowiedniego ich zastosowania lub wykluczenia we współczesnej liturgii,
- doboru do liturgii literatury muzycznej – organowej, solowej-wokalnej, chóralnej, kameralnej i oratoryjnej, adekwatnej dla danego okresu roku liturgicznego lub innych okoliczności,
- ogólnych zasad obrzędowości liturgicznej w Kościele luteranckim, ze szczególnym uwzględnieniem roli muzyki w teologii luteranckiej i praktyce liturgicznej,
- znajomości treści śpiewnika Kościoła luteranckiego (polsko i niemieckojęzycznego).

Umiejętności praktyczne obejmują zagadnienia z zakresu:

- umiejętności harmonizowania i tworzenia akompaniamentu organowego do podstawowych śpiewów z repertuaru chorału gregoriańskiego (sekwencje, hymny, śpiewy mszalne – Ordinarium Missae z VIII, IX i XI Mszy gregoriańskiej),
- umiejętności samodzielnego harmonizowania w czterogłosie wybranych melodii chorałów luteranckich (w wersji polsko i niemieckojęzycznej),
- umiejętności umiejscowienia chorałów luteranckich w przebiegu roku liturgicznego oraz w liturgii, ze względu na ich treść (również w odniesieniu do literatury organowej),
- umiejętności odnajdywania całościowych i częściowych cytatów z literatury chorału gregoriańskiego, zawartych w polskich pieśniach kościelnych,
- umiejętności odnajdywania cytatów z repertuaru chorału luteranckiego w dziełach literatury organowej,
- umiejętność samodzielnego tworzenia krótkich form improwizowanych, stanowiących preludia, interludia i postludia do polskich pieśni kościelnych oraz chorałów luteranckich.

Metody kształcenia	Wykłady teoretyczne oraz praktyka instrumentalna i instrumentalno- wokalna.	
Metody weryfikacji efektów uczenia się	wymagania końcowe – zaliczenie roku, forma oceny	Symbol efektu
	Egzamin semestralny i roczny.	Ins1aK_W01 Ins1aK_W02 Ins1aK_W03 Ins1aK_W04 Ins1aK_W05 Ins1aK_W06 Ins1aK_W07 Ins1aK_W08 Ins1aK_W09 Ins1aK_W10 Ins1aK_U01 Ins1aK_U02

		Ins1aK_U03 Ins1aK_U04 Ins1aK_U07 Ins1aK_U08 Ins1aK_U09 Ins1aK_U10 Ins1aK_U12 Ins1aK_U13 Ins1aK_U15 Ins1aK_U16 Ins1aK_U17 Ins1aK_U18 Ins1aK_U23 Ins1aK_U24 Ins1aK_U25 Ins1aK_K01 Ins1aK_K02 Ins1aK_K03 Ins1aK_K04 Ins1aK_K05 Ins1aK_K08 Ins1aK_K09 Ins1aK_K10
--	--	--

Forma i warunki zaliczenia	Dziesięciozadaniowy test jednokrotnego wyboru z wiedzy teoretycznej. Praktyczna - instrumentalna i wokalnie-instrumentalna realizacja repertuaru, wybranego z programu zrealizowanego w cyklu nauczania semestralnego oraz całorocznego.
----------------------------	--

Literatura

DĄBEK Tomasz Maria, "Odnowa muzyki kościelnej w Polsce", RBL (2001) nr 4. **DĄBEK Tomasz Maria**, "Muzyka liturgiczna w Starym i Nowym Testamencie", RBL (1987) nr 3.
FILABER Andrzej, „Prawodawstwo muzyki liturgicznej”, Warszawa 1997 **GRZYBEK Stanisław**, "Nowa instrukcja o muzyce w liturgii świętej", RBL (1967)
HINZ Edward, „Chorał gregoriański”, Pelplin 2007
KACZOROWSKI Robert, "Śpiew i instrumentarium muzyczne w Księdze Psalmów. Studium leksykograficzne", Studia Gdańskie XV-XVII (2002-2003).
Liber usualis
ŁAŚ Józef, "Podział Credo mszalnego na wiersze i strofy", RBL (1967) nr 4-5. **ŁAŚ Józef**, "Rytmika polskich śpiewów liturgicznych", RBL (1968) nr 4-5.
ŁAŚ Józef, "W sprawie kompozycji liturgicznych w języku polskim", RBL (1966) nr 6.
ŁAŚ Józef, **ZIEMIAŃSKI Stanisław**, "W sprawie współczesnej pieśni kościelnej", RBL (1981) nr 5.
MACHURA Marian, "Organy w służbie liturgii", RBL (1987) nr 3.
MACHURA Marian, "Muzyka liturgiczna w kościołach polskich po Vaticanum II", RBL (1986) nr 1.
MIAZGA Jan, "Co mówi Konstytucja liturgiczna o muzyce", RBL (1965) nr 6. .
MROWIEC Karol, "Kompozycje mszalne w języku polskim", RBL (1966) nr 3.
MROWIEC Karol, "Kryteria oceny pieśni kościelnych", RBL (1978) nr 3.
MROWIEC Karol, "Realizacja postanowień konstytucji <De sacra liturgia> w odniesieniu do muzyki kościelnej we Francji i w Niemczech", RBL (1965) nr 6.
MROWIEC Karol, "XVII Krajowy Kongres Muzyki Kościelnej we Włoszech", RBL (1966) nr 2.
MROWIEC Karol, "Z problematyki polskiej pieśni kościelnej", RBL (1959) nr 3.
PADACZ Władysław, "Organiści w świetle instrukcji o śpiewie i muzyce kościelnej", RBL (1961) nr 3-4.
PADACZ Władysław, "Śpiew i muzyka kościelna w świetle statutów powojennych synodów diecezjalnych", RBL (1958) nr 6.
PAWŁAK Ireneusz, "Program nauczania muzyki kościelnej w seminariach duchownych w Polsce", RBL (1972) nr 4-5.
PAWŁAK Ireneusz, "Sekwencje w liturgii mszalnej po Soborze Watykańskim II", RBL (1994) nr 4.
PAWŁAK Ireneusz, "Seminarium naukowe Sekcji Muzyki Kościelnej (1977)", RBL (1977) nr 3.
PAWŁAK Ireneusz, "Z zagadnień terminologii dotyczącej muzyki związanej z kultem", RBL (1983) nr 1.
REGINEK Antoni, "Śpiew i muzyka w Kościele", w: *Sztuka w Liturgii*, t. 7, W. Świerzawski (red.), Kraków 1996.
REGINEK Antoni, "Hymnodia - teologia dźwięku", RBL (2002) nr 1.
ZIMNY Jan, *Muzyka i śpiew liturgiczny. Materiały z sympozjum 20 listopada 2001 roku*, Sandomierz 2002.

	Liczba godzin
Zajęcia dydaktyczne	30
Przygotowywanie się do zajęć	30
Konsultacje	0
Przygotowywanie się do egzaminu, zaliczenia	30
Przygotowywanie się do prezentacji/koncertu	0
Łączny nakład pracy studenta w godz.	90
Liczba punktów ECTS	3
Praktyki (jeśli obowiązują)	
Łączny nakład pracy studenta w godz.	
Liczba punktów ECTS	

MOŻLIWOŚCI KARIERY ZAWODOWEJ

Po zakończeniu kształcenia student:

- zna zasady prawodawstwa muzyki liturgicznej, zawarte w XX wiecznych dokumentach kościelnych,
- potrafi prawidłowo odczytać i interpretować wokalnie, przy własnym akompaniamencie organów oraz wyłącznie instrumentalnie polskie śpiewy kościelne, a także w zgodzie z zasadami prawodawstwa liturgicznego wykorzystywać je w praktyce liturgicznej,
- potrafi samodzielnie harmonizować, w praktyce i w piśmie, polskie śpiewy kościelne,
- potrafi samodzielnie dobierać repertuar liturgiczny oraz konstruktywnie współpracować z innymi osobami odpowiedzialnymi za przebieg liturgii w rycie rzymsko-katolickim oraz w liturgii kościołów, wywodzących się z nurtu Reformacji,
- potrafi interpretować i samodzielnie harmonizować wybrane śpiewy z repertuaru chorału gregoriańskiego i luterańskiego
- potrafi właściwie dobierać do wykonania utwory literatury organowej, oparte na melodiach polskich pieśni kościelnych, chorału gregoriańskiego i chorału luterańskiego, ze względu na ich treść i miejsce w roku liturgicznym i w liturgii,
- potrafi samodzielnie tworzyć krótkie formy improwizowane, na tematy polskich pieśni kościelnych i wybranych śpiewów z repertuaru chorału gregoriańskiego i luterańskiego,
- potrafi prawidłowo dobierać repertuar literatury organowej, dostosowany do okoliczności liturgicznych i koncertowych, w odniesieniu do zasad prawodawstwa liturgicznego
- potrafi dokonać właściwego wyboru dzieł literatury chóralnej, kameralnej i oratoryjnej, adekwatnych do liturgicznego i koncertowego wykonania w kościele
- dysponuje wiedzą i umiejętnościami praktycznymi, pozwalającymi na krytyczną ocenę dostępnych opracowań teoretycznych i wydawnictw nutowych, dotyczących muzyki kościelnej.